

LV

LV

LV

EIROPAS KOMISIJA

Briselē, 8.9.2010
COM(2010) 465 galīgā redakcija

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

**PAR TO, KĀ TIEK PIEMĒROTA 2005. GADA 1. DECEMBRA
DIREKTĪVA 2005/85/EK PAR MINIMĀLIEM STANDARTIEM ATTIECĪBĀ UZ
DALĪBVALSTU PROCEDŪRĀM, AR KURĀM PIEŠĶIR UN ATŅEM BĒGĻA
STATUSU**

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

PAR TO, KĀ TIEK PIEMĒROTA 2005. GADA 1. DECEMBRA DIREKTĪVA 2005/85/EK PAR MINIMĀLIEM STANDARTIEM ATTIECĪBĀ UZ DALĪBVALSTU PROCEDŪRĀM, AR KURĀM PIEŠĶIR UN ATŅEM BĒGĻA STATUSU

1. IEVADS

Padomes 2005. gada 1. decembra Direktīva 2005/85/EK par minimāliem standartiem attiecībā uz dalībvalstu procedūrām, ar kurām piešķir un atņem bēgļa statusu ("Direktīva" vai "PPD")¹, ir viens no pieciem patvēruma instrumentiem, ar kuriem tika likti pamati Kopējai Eiropas patvēruma sistēmai (KEPS), balstoties uz Eiropadomes 1999. gada sanāksmē Tampērē izdarītajiem secinājumiem un saskaņā ar Hāgas programmu. To piemēro visas dalībvalstis, izņemot Dāniju².

Šis ziņojums ir sagatavots saskaņā ar PPD 42. pantu, un tajā sniegts pārskats par to, kā direktīva tiek transponēta un īstenota dalībvalstīs, tostarp par iespējamām problemātiskiem jautājumiem. Ziņojums ir balstīts uz Komisijai paziņoto transponēšanas pasākumu analīzi, apspriešanos ar valdības ekspertiem, NVO, patvēruma jomas juristiem un Apvienoto Nāciju Organizācijas Augsto komisāru bēgļu jautājumos, dalībvalstu atbildēm uz Komisijas aptaujas jautājumiem, pētījumiem par direktīvas īstenošanu³, ziņojumiem par projektiem, ko līdzfinansē no Eiropas Bēgļu fonda, ziņojumiem par patvēruma procedūrām Starpvaldību konferences dalībvalstīs⁴ un *ECRE/ELENA* apsekojumu par juridisko palīdzību patvēruma meklētājiem. Tas jāskata saistībā ar Ietekmes novērtējumu, kas pievienots pārstrādātajai direktīvai⁵.

Par tām dalībvalstīm, kuras ziņojuma sagatavošanas laikā nebija paziņojušas par visiem transponēšanas pasākumiem, attiecīgā informācija tika savākta, par pamatu izmantojot spēkā esošos tiesību aktus un vajadzības gadījumā — tiesību aktu projektus.

2. VĒSTURISKAIS UN POLITISKAIS KONTEKSTS

Padome pieņēma šo direktīvu ar vienprātīgu balsojumu pēc apspriešanās ar Parlamentu. Tās mērķis ir noteikt minimālos standartus taisnīgām un efektīvām patvēruma procedūrām. Hāgas programmā Komisija tika aicināta novērtēt pirmā posma standartus un ierosināt otrā posma

¹ OV L 326, 13.12.2005., 13. lpp.

² Šajā ziņojumā „dalībvalstis” ir dalībvalstis, kurām ir saistoša minētā direktīva.

³ Skatīt: Neimegenas Universitāte, "The Procedures Directive: Central Themes, Problem Issues, and Implementation in Selected Member States", K. Zwaan (red.) 2008. gada marts; UNHCR, "Improving Asylum Procedures. Comparative Analysis and Recommendations for Law and Practice", 2010. gada marts.

⁴ IGC, "Asylum Procedures. Report on Policies and Practices in IGC Participating States", 2009. gada maijs.

⁵ Priekšlikums direktīvai par minimāliem standartiem attiecībā uz dalībvalstu procedūrām, ar kurām piešķir un atņem starptautiskās aizsardzības statusu, 2009. gada 21. oktobris, COM(2009)554.

instrumentus, lai tos varētu pieņemt līdz 2010. gada beigām. Patvēruma politikas plānā⁶ Komisija ierosināja īstenot KEPS otro posmu, samazinot atšķirīgu procesuālo pasākumu skaitu, paaugstinot aizsardzības standartus un panākot to konsekventu piemērošanu visā ES. Eiropas Imigrācijas un patvēruma paktā 2008. gada 16. oktobrī tika dots turpmāks politisks apstiprinājums šim mērķim, aicinot Komisiju iesniegt priekšlikumus par *inter alia* vienotas patvēruma procedūras izveidi, ja iespējams, 2010. gadā, bet vēlākais – 2012. gadā, kurā būtu ietvertas kopīgas garantijas; šīs saistības ir apstiprinātas Stokholmas programmā.

Komisija 2009. gada 21. oktobrī iesniedza priekšlikumu grozīt direktīvu. Grozījumu mērķis ir racionalizēt un konsolidēt procedūras un visā ES uzlabot pirmās instances lēmumu kvalitāti. Paredzētajos standartos *inter alia* ir ņemta vērā paraugprakse, ko Komisija apzināja vairākās dalībvalstīs.

3. TRANSPONĒŠANAS UZRAUDZĪBA UN SITUĀCIJA

Direktīvas lielākai daļai transponēšanas termiņš bija 2007. gada 1. decembris, bet 15. pantu, kurš attiecas uz juridisko palīdzību, vajadzēja transponēt līdz 2008. gada 1. decembrim. Pēc transponēšanas termiņa beigām pret visām dalībvalstīm, kas nebija paziņojušas vai nebija pilnībā paziņojušas par saviem transponēšanas pasākumiem, tika sākta pārkāpuma procedūra. Tā rezultātā saskaņā ar Līguma 226. pantu Komisija nosūtīja 17 oficiālas brīdinājuma vēstules un 5 argumentētus atzinumus. Pašlaik visas dalībvalstis, izņemot Beļģiju un Īriju, ir paziņojušas par visiem transponēšanas pasākumiem. Komisija nolēma lietas pret Beļģiju un Īriju iesniegt Tiesai un nosūtīja Grieķijai oficiālu brīdinājuma vēstuli par to, ka tā nav pienācīgi īstenojusi vairākus direktīvas noteikumus, īpaši noteikumus par piekļuvi procedūrai un attieksmi pret nepavadītām nepilngadīgām personām.

No 2008. gada 1. janvāra⁷ līdz 2009. gada 31. decembrim 26 dalībvalstīs, kurām ir saistoša PPD, tika reģistrēti 492 995 patvēruma pieteikumi. Tajā pašā laikposmā šīs valstis pieņēma 444 165 pirmās instances lēmumus un 125 785 pārsūdzības lēmumus⁸.

4. VISPĀRĪGI NOTEIKUMI

4.1. Definīcijas (2. pants)

Valstu tiesību aktos kopumā ir atspoguļotas direktīvā lietotās definīcijas. Tomēr vairākās dalībvalstīs (piemēram, Beļģijā, Īrijā, Lietuvā, Polijā, Slovākijā, Slovēnijā un Apvienotajā Karalistē) patvēruma meklētāja definīcijā nav skaidri ietverta direktīvā noteiktā prasība personu, par kuru vēl nav pieņemts galīgais lēmums, uzskatīt par patvēruma meklētāju, bet Īrijas tiesību aktos nav atspoguļota nepavadītas nepilngadīgas personas definīcija.

4.2. Piemērošanas joma un atbildīgās iestādes (3. un 4. pants)

Visās dalībvalstīs, izņemot Īriju, ir izveidota vienota procedūra, tādējādi piemērojot direktīvu gan bēgļa statusa, gan alternatīvās aizsardzības statusa noteikšanai. Lielā dalībvalstu

⁶ Patvēruma politikas plāns – Integrēta pieeja aizsardzībai visā ES teritorijā, COM(2008) 360, 2008. gada 17. jūnijs.

⁷ PPD neattiecas uz lēmumiem, kas iekļauti šajā daļā par prasībām, kuras iesniegtas līdz 1.12.2007.

⁸ Dati par pārsūdzības lēmumiem tomēr nav pilnīgi, jo 3 dalībvalstis nesniedza informāciju par 2008. gadu, bet 9 dalībvalstis – par 2009. gadu.

vairākumā ir norādīta viena atbildīgā iestāde, kas parasti ir specializēta administratīvā iestāde. Vairākās dalībvalstīs dažās īpašās procedūrās vai lietās tiek iesaistītas citas iestādes, proti, robežprocedūrā (Igaunijā, Francijā), turpmāku pieteikumu iepriekšējā procedūrā (Beļģijā), lietās, kas saistītas ar valsts interesēm (Beļģijā) un lietās, kas saistītas ar drošām Eiropas trešām valstīm (Vācijā).

5. ĪPAŠI NOTEIKUMI

5.1. Pamatprincipi un garantijas

5.1.1. *Pieklūve procedūrai (6. pants)*

Dalībvalstīm ir jāparedz tiesības pieprasīt patvērumu un jānodrošina, ka attiecīgās iestādes var atvieglot pieklūvi procedūrai personām, kuras vēlas iesniegt pieteikumu. Citi pieklūves procedūru aspekti tiek atstāti dalībvalstu ziņā.

Lai gan visas dalībvalstis formāli paredz tiesības pieprasīt patvērumu, valstu pašreizējās pieklūves sistēmas ievērojami atšķiras. Dažās dalībvalstīs (piemēram, Beļģijā, Kiprā, Somijā, Francijā, Lietuvā, Igaunijā, Grieķijā, Itālijā, Latvijā, Polijā, Portugālē, Rumānijā un Slovākijā) patvēruma pieprasījumus ir kompetentas pieņemt tiesībsardzības iestādes — parasti policija un/vai robežsardze. Citās (piemēram, Austrijā, Bulgārijā, Vācijā, Čehijā, Ungārijā, Francijā, Nīderlandē, Maltā, Slovēnijā, Zviedrijā un Apvienotajā Karalistē) pieteikums ir jāiesniedz noteiktā vietā, piemēram, pieteikumu iesniegšanas (uzņemšanas) centrā vai atbildīgās iestādes telpās. Dažās dalībvalstīs (piemēram, Austrijā, Vācijā, Bulgārijā un Slovēnijā) saskaņā ar šo sistēmu ir paredzēta iespēja par nodomu pieprasīt patvērumu sākotnēji informēt citas iestādes. Francijā personām, kuras nelegāli uzturas tās teritorijā, uzturēšanās tiesības vispirms ir jāpieprasa prefektūrā un pēc tam jāiesniedz pieteikums atbildīgajai iestādei.

Pieteikumi, ko iesniedz vecāki, parasti attiecas uz apgādājamiem nepilngadīgajiem, un Kiprā, Francijā, Grieķijā, Ungārijā, Maltā, Polijā un Portugālē ir paredzēta arī iespēja iesniegt pieteikumu apgādājama pieaugušo vārdā. Dažās dalībvalstīs (piemēram, Grieķijā, Nīderlandē un Vācijā) tiesības iesniegt pieteikumu tiek atzītas noteikta vecuma nepilngadīgajiem. Beļģijā, Vācijā, Francijā, Grieķijā, Lietuvā, Nīderlandē un Slovākijā aizbildnis vai cits pārstāvis ir kompetents iesniegt pieteikumu nepavadītas nepilngadīgas personas vārdā.

Dalībvalstis pieprasa dažām iestādēm⁹ vai arī valsts iestādēm kopumā¹⁰ nosūtīt *de facto* patvēruma meklētājus uz kompetento iestādi (piemēram, Grieķija, Latvija, Nīderlande, Malta un Slovākija) un/vai paziņot minētajai iestādei par patvēruma pieprasījumu (piemēram, Austrija, Beļģija, Čehija, Grieķija, Ungārija, Latvija, Malta un Zviedrija). Laikposmi, kas paredzēti formalitāšu kārtīšanai saistībā ar pieteikuma iesniegšanu, ir atšķirīgi. Tas var prasīt 3 līdz 5 mēnešus (Maltā), 36 dienas (Francijā¹¹), 1 mēnesi (Nīderlandē¹²) vai 2 nedēļas (Kiprā), savukārt Beļģija, Čehija, Somija, Ungārija, Lietuva un Zviedrija ziņoja par laikposmiem, kas nepārsniedz 3 dienas. Attiecībā uz pieklūvi procedūrai tiek ziņots par ilgu kavēšanos un citām praktiskām grūtībām Grieķijā.

⁹ Norāde uz Beļģiju, Čehiju, Grieķiju, Ungāriju, Franciju, Maltu un Slovākiju.

¹⁰ Norāde uz Austriju, Bulgāriju, Somiju, Latviju, Nīderlandi un Zviedriju.

¹¹ Ieskaitot 15 dienas, kas vajadzīgas prefektūrai, lai izsniegtu atļauju uzturēties, un 21 dienu pretendenta pieteikuma iesniegšanai. Praksē, lai pabeigtu šo procesu, vidēji ir vajadzīgas 20 dienas.

¹² Ņemot vērā nogaidīšanas periodu pagaidu uzturēšanās centrā.

5.1.2. Tiesības palikt dalībvalstī (7. pants)

Valstu tiesību aktos ir vispārēji atzītas tiesības palikt dalībvalstī, gaidot procedūras iznākumu pirmajā instancē. Dalībvalstis tomēr piemēro atšķirīgu pieeju attiecībā uz izņēmumiem, kas saistīti ar nodošanu vai izdošanu. Vairākās dalībvalstīs patvēruma meklētāja izdošana izcelsmes valstij ir iespējama vienīgi pēc tam, kad pieņemts negatīvs lēmums par patvēruma pieprasījumu (piemēram, Igaunijā, Grieķijā, Spānijā, Somijā, Ungārijā, Lietuvā, Latvijā, Nīderlandē, Portugālē, Slovēnijā, Slovākijā un Apvienotajā Karalistē). Izņēmumi ir atļauti Austrijā, Kiprā, Čehijā, Vācijā, Francijā¹³, Īrijā, Itālijā, Luksemburgā, Maltā, Polijā un Zviedrijā. Rumānijā izņēmums ir atļauts vienīgi gadījumos, kas saistīti ar terorismu.

5.1.3. Lēmumu pieņemšanas prasības un garantijas patvēruma meklētājiem (8., 9. un 10. pants)

Pieteikumus nevar ne noraidīt, ne izslēgt no izvērtēšanas, pamatojoties uz to, ka tie nav iesniegti, cik ātri vien iespējams, un dalībvalstis kopumā ievēro šo principu. Tomēr Somija un Malta¹⁴ izvirza dažus nosacījumus pieprasījuma iesniegšanai vēlākā posmā, bet Francijā un Čehijā personām, kuras ir aizturētas, jāiesniedz pieteikums attiecīgi 5 un 7 dienu laikā pēc tam, kad persona ir informēta par minētajām tiesībām¹⁵.

Saskaņā ar direktīvu patvēruma jomā iesaistītajiem kompetentajiem darbiniekiem pieteikumi ir jāizskata individuāli, objektīvi un taisnīgi un balstoties uz precīzu un aktuālu informāciju par situāciju patvēruma meklētāju izcelsmes valstīs. Austrija, Kipra, Vācija, Grieķija¹⁶, Somija, Ungārija, Itālija, Luksemburga, Rumānija, Slovēnija un Apvienotā Karaliste šos standartus ir transponējušas pietiekami skaidri un detalizēti¹⁷, savukārt citu dalībvalstu noteikumos tie atspoguļoti vienīgi netieši. Institucionālā sistēma mācībām, tostarp specializētām mācībām, ir izveidota Austrijā, Beļģijā, Somijā, Vācijā, Zviedrijā, Ungārijā, Nīderlandē un Apvienotajā Karalistē. Citas dalībvalstis vairāk paļaujas uz *ad hoc* mācībām, un to ilgums, intensitāte un saturs ievērojami atšķiras.

Dalībvalstis parasti pieprasa iestādēm pieņemt rakstisku lēmumu par pieteikumiem, norādīt noraidījuma faktisko un juridisko pamatojumu un sniegt informāciju par to, kā var apstrīdēt lēmumu¹⁸. Tomēr pastāv lielas atšķirības attiecībā uz lēmumu struktūru un saturu, un tiek ziņots par nepilnībām saistībā ar pamatojuma kvalitāti¹⁹. Kipra un Nīderlande izmanto fakultatīvu noteikumu, atbilstoši kuram ir iespējams nenorādīt pamatojumu, ja personai, kurai ir atteikts bēgļa statuss, tiek piedāvāts statuss, kas nodrošina tādas pašas tiesības.

Valstu tiesību aktos kopumā ir atspoguļotas garantijas, kas uzskaitītas PPD 10. panta 1. punktā. Lielākā daļa dalībvalstu pieteikuma iesniedzējiem sniedz informāciju valodā, ko viņiem vajadzētu saprast. Savukārt citas nodrošina pieteikuma iesniedzējiem tiesības saņemt

¹³ Lai gan abas procedūras veic paralēli, Francija neizdod patvēruma pieprasītājus izcelsmes valstij.

¹⁴ Maltā pieprasījums jāiesniedz 60 dienu laikā pēc ierašanās. Iesniegumus var atļaut iesniegt vēlāk vienīgi īpašu un ārkārtēju iemeslu dēļ.

¹⁵ Francijā pēc šā termiņa beigām pieteikumu uzskata par nepieņemamu, bet Čehijā "beidzas termiņš tiesībām pieprasīt patvērumu".

¹⁶ Tomēr tiek ziņots par problēmām saistībā ar šo standartu piemērošanu praksē.

¹⁷ Dažās dalībvalstīs (piemēram, Vācijā, Somijā un Ungārijā) tiesību aktos nav ietverti skaidri noteikumi par patvēruma jomā iesaistīto darbinieku kvalifikāciju. Tomēr praksē mācības tiek nodrošinātas.

¹⁸ Dažās dalībvalstīs (piemēram, Nīderlande un Somija) piemēro vispārējās administratīvās tiesības, īpaši attiecībā uz prasību sniegt lēmuma pamatojumu.

¹⁹ Īpašas bažas tika paustas attiecībā uz lēmumu pamatojumu Grieķijā.

informāciju valodā, ko viņi saprot (Austrija, Čehija, Ungārija, Lietuva, Polija un Bulgārija), tādējādi paplašinot direktīvā noteiktos standartus. Lai informētu personas par procedūru, dalībvalstis plaši izmanto drukātos materiālus dažādās valodās (Austrija, Beļģija, Spānija, Kipra, Igaunija, Somija, Francija, Īrija, Ungārija, Lietuva, Latvija, Malta, Nīderlande, Polija, Zviedrija, Slovākija un Rumānija), un vairākas dalībvalstis attiecīgo informāciju iekļauj procesuālajos dokumentos, kas konkrēti adresēti šai personai (Bulgārija, Kipra, Čehija un Slovākija), un/vai mutiski informē pieteikuma iesniedzēju (Somija, Lietuva, Malta un Slovākija).

Lielākajā daļā dalībvalstu atbilstoši valsts noteikumiem vismaz personiskā intervijā tiek garantēti tulka bezmaksas pakalpojumi, kā paredzēts 10. panta 1. punkta b) apakšpunktā. Šā noteikuma transponēšana nav pabeigta Beļģijā un Īrijā²⁰, un saskaņā ar pieejamo informāciju Grieķijā tulka pakalpojumi ir pieejami vienīgi galvaspilsētā. Lai risinātu problēmu, kas saistīta ar tulku trūkumu konkrētās valodās vai konkrētās vietās, dažas dalībvalstis (piemēram, Somija, Francija un Lietuva) izmanto video vai telekonferences, un šajā sakarā ir īstenotas svarīgas praktiskās sadarbības iniciatīvas, īpaši tulku grupas izveides projekts. No Eiropas Patvēruma atbalsta biroja tiek gaidīts turpmāks stimuls šādām sadarbības iniciatīvām.

Attiecībā uz pienākumu paziņot lēmumu daļā dalībvalstu lēmums tiek personīgi paziņots, tiekoties ar pieteikuma iesniedzēju (piemēram, Bulgārijā, Igaunijā, Čehijā, Itālijā, Lietuvā un Spānijā²¹), bet citās tas tiek nosūtīts pa pastu (piemēram, Francijā, Vācijā un Igaunijā). Dažas dalībvalstis to izsniedz gan pieteikuma iesniedzējam, gan viņa juridiskajam konsultantam (piemēram, Beļģija, Bulgārija, Čehija, Lietuva, Nīderlande²² un Slovēnija), savukārt Vācija un Nīderlande²³ izmanto noteikumu, saskaņā ar kuru lēmumu var paziņot vienīgi juridiskajam konsultantam. Atkarībā no procedūras Apvienotā Karaliste izmanto visus iepriekš aprakstītos veidus.

Iestādes informē pieteikuma iesniedzējus par lēmuma rezultātu un par viņu tiesībām apstrīdēt lēmumu vai nu mutiski, tostarp tulka klātbūtnē (Bulgārijā, Čehijā, Igaunijā, Grieķijā, Itālijā, Somijā, Lietuvā un Spānijā), vai arī, izsniedzot lēmumu, nodrošina rakstisku tulkojumu (Austrijā, Kiprā, Igaunijā, Vācijā, Francijā, Polijā, Rumānijā un Slovēnijā). Beļģijā, Spānijā un Nīderlandē izmanto bezmaksas juridisko palīdzību²⁴. Īrijas tiesību aktos nav skaidru noteikumu, ar ko īsteno šo garantiju, bet saskaņā ar pieejamo informāciju Grieķijā pieteikuma iesniedzēji netiek pienācīgi informēti par lēmumu un viņu tiesībām to apstrīdēt. Igaunijā, Lietuvā, Bulgārijā un Slovēnijā lēmumu pilnībā nolasa pieteikuma iesniedzējam ar tulka starpniecību vai arī tulko rakstiski, kas ir laba prakse.

5.1.4. Personiskā intervija (12., 13. un 14. pants)

Lai gan visas dalībvalstis paredz tiesības uz personisku interviju, dažas izmanto fakultatīvus izņēmumus. Interviju var neveikt, ja iestādei jau ir bijusi tikšanās ar šo personu, lai palīdzētu sagatavot pieteikumu (Kiprā, Grieķijā, Slovēnijā un Apvienotajā Karalistē), ja pieteikuma iesniedzējs izvirza nebūtiskus jautājumus (Kiprā, Grieķijā, Slovēnijā un Apvienotajā

²⁰ Īrijas tiesību aktos noteikts, ka tulkam jāpiedalās intervijā vienīgi tad, "ja tas ir iespējams". Beļģijā intervija var nenotikt, ja tulks nav pieejams.

²¹ Ņemot vērā dominējošo administratīvo praksi.

²² Ņemot vērā pieteikumu iesniegšanas centrā noteikto kārtību.

²³ Ņemot vērā paplašināto procedūru.

²⁴ Saskaņā ar PPD 10. panta 1. punkta e) apakšpunktu dalībvalstīm ir atļauta atkāpe no šā pienākuma, ja ir pieejama bezmaksas juridiskā palīdzība.

Karalistē), ja viņa apgalvojumi ir nekonsekventi, pretrunīgi, neticami vai nepietiekami (Kiprā, Grieķijā, Slovēnijā un Apvienotajā Karalistē), pieteikuma iesniedzējs ir no drošas izcelsmes valsts (Grieķijā un Slovēnijā) vai drošas trešās valsts (Grieķijā, Somijā, Slovēnijā un Apvienotajā Karalistē), ir iesniedzis atkārtotu pieteikumu (Kiprā, Čehijā, Vācijā, Somijā, Itālijā, Luksemburgā, Slovēnijā un Apvienotajā Karalistē) vai iesniedzis pieteikumu nolūkā aizkavēt izraidīšanu (Kiprā, Grieķijā, Slovēnijā un Apvienotajā Karalistē). Vairākos gadījumos valstu noteiktie izņēmumi neatbilst direktīvā dotajam formulējumam²⁵.

Valstu noteikumos kopumā ir atspoguļota direktīvā iekļautā prasība, ka intervija notiek bez ģimenes locekļu klātbūtnes. Tomēr Francijā, Nīderlandē, Slovēnijā un Īrijā tiesību akti šajā ziņā nav pietiekami skaidri formulēti. Dažās dalībvalstīs (piemēram, Bulgārijā, Čehijā, Spānijā, Somijā, Vācijā, Nīderlandē un Slovēnijā) tiesību aktos nav nepārprotami izpildīta direktīvas prasība nodrošināt personisko interviju atbilstīgu konfidencialitāti, un tiek ziņots par problēmām Grieķijas un Spānijas praksē.

Direktīvā ir prasība dalībvalstīm veikt personisko interviju tādos apstākļos, kas ļauj pieteikuma iesniedzējiem sniegt vispusīgu sava pieteikuma pamatojumu. Lai gan šis nosacījums ir svarīgs tiem pieteikuma iesniedzējiem, kuriem ir vajadzīgs papildu atbalsts dzimuma, vecuma un/vai piedzīvotās traumas seku dēļ, direktīvā nav skaidri noteiktu garantiju pieteikuma iesniedzējiem ar īpašām vajadzībām, piemēram, dzimumu līdztiesības ievērošana intervijās. Dažas dalībvalstis tomēr ir ieviesušas attiecīgus pasākumus, piemēram, tāda paša dzimuma tulka un/vai intervētāja nodrošināšana (Austrija, Beļģija, Bulgārija, Čehija, Vācija, Spānija, Nīderlande, Lietuva, Itālija, Ungārija, Slovākija, Slovēnija un Apvienotā Karaliste) un informācijas sniegšana par dažiem bēgļa statusa noteikšanas aspektiem, kas saistīti ar dzimumu (Austrija, Vācija un Zviedrija).

Direktīvā ir prasība, ka saziņai intervijā ir jānotiek valodā, kura pieteikuma iesniedzējam, "pamatoti spriežot, būtu jāsaprot", bet valstu noteikumi vairākās dalībvalstīs (Austrijā, Bulgārijā, Čehijā, Beļģijā, Ungārijā, Lietuvā, Itālijā un Grieķijā) paplašina direktīvā noteiktos standartus, atsaucoties uz valodu, kuru šī persona saprot, bet citās valstīs ir saglabāts direktīvā dotais formulējums. Saskaņā ar pieejamo informāciju praksē ne vienmēr tiek ievēroti tiesību aktu noteikumi, īpaši tāpēc, ka trūkst tulku²⁶, un dažās dalībvalstīs (piemēram, Beļģijā, Spānijā, Somijā, Vācijā, Nīderlandē un Īrijā) valstu noteikumos nav nepārprotami izpildīta direktīvas prasība attiecībā uz intervētāju kvalifikāciju.

Tiesību aktos kopumā ir atspoguļota prasība sagatavot ziņojumu par interviju un darīt to pieejamu pieteikuma iesniedzējam. Prakse tomēr ir ļoti atšķirīga — dažas dalībvalstis sagatavo ziņojumu (piemēram, Grieķija, Itālija, Nīderlande, Vācija, Kipra, Ungārija, Īrija, Malta, Portugāle, Rumānija un Zviedrija), citas sniedz tā izrakstu (piemēram, Beļģija, Bulgārija, Francija, Čehija, Somija, Lietuva, Slovēnija, Apvienotā Karaliste, Slovākija un Polija), bet vēl citās paredzēts veikt audio un/vai vizuālo ierakstu (Austrijā, Somijā, Spānijā, Ungārijā, Luksemburgā, Latvijā, Polijā un Apvienotajā Karalistē). Lai gan dažas dalībvalstis dod iespēju pieteikuma iesniedzējam izdarīt piezīmes intervijas dokumentā (piemēram, Kipra, Somija, Ungārija, Vācija, Bulgārija, Nīderlande, Portugāle, Malta, Polija, Rumānija un Slovākija), tā nav standarta prakse visās dalībvalstīs. Tāpēc ierakstu precizitāte ir atšķirīga. Tiek ziņots par atšķirīgu praksi attiecībā uz piekļuvi ziņojumam. Dažās dalībvalstīs

²⁵ Interviju var neveikt, ja nav pieejams tulks (Beļģija) vai ja pieprasījums ir acīmredzami nepamatots (Francija). Slovēnijā intervija nav obligāta paātrinātās procedūras gadījumā, un saskaņā ar pieejamo informāciju praksē to bieži vien neveic.

²⁶ Par nopietnām problēmām īpaši tiek ziņots attiecībā uz Grieķiju.

(piemēram, Somijā, Vācijā, Ungārijā, Itālijā, Nīderlandē, Čehijā, Slovākijā, Polijā un Apvienotajā Karalistē) minēto piekļuvi nodrošina pirmās instances procedūrā, savukārt citās (piemēram, Kiprā, Grieķijā, Beļģijā, Bulgārijā, Rumānijā un Francijā) piekļuve tiek atļauta tikai pēc tam, kad ir pieņemts lēmums.

5.1.5. *Juridiskā palīdzība un pārstāvība (15. un 16. pants)*

Tiesības konsultēties ar juridisko vai citu padomdevēju formāli tiek atzītas visā ES, bet dalībvalstīs nav vienotības attiecībā uz bezmaksas juridiskās palīdzības sniegšanu. Kipra, Igaunija, Grieķija, Francija, Vācija, Itālija, Latvija, Malta, Polija, Rumānija, Slovākija un Slovēnija ievēro direktīvā doto formulējumu un nodrošina to tikai pārsūdzības posmā. Citas tomēr paplašina šo noteikumu, nodrošinot vai nu juridisko palīdzību (Beļģija, Spānija, Bulgārija, Somija, Ungārija, Īrija, Nīderlande, Lietuva, Luksemburga, Zviedrija, Portugāle un Apvienotā Karaliste)²⁷ vai bezmaksas juridiskās konsultācijas (Austrija un Čehija)²⁸ jau pirmās instances procedūrās. Attiecībā uz pārsūdzības posmu lielākā daļa dalībvalstu nodrošina juridisko palīdzību gan pirmā posma procedūrā, gan turpmākās pārsūdzībās. Austrija un Kipra juridisko palīdzību pārstāvības veidā dara pieejamu vienīgi augstākās tiesas procesā. Beļģija, Bulgārija, Čehija, Somija, Ungārija, Lietuva, Rumānija, Slovēnija un Zviedrija pirms juridiskās palīdzības piešķiršanas nepiemēro pamatotības pārbaudi, bet citas dalībvalstis to dara, un valstu sistēmas ievērojami atšķiras attiecībā uz piemērojamo robežvērtību, pārsūdzības posmiem un atbildīgajām iestādēm. Lielākajā daļā dalībvalstu²⁹ formāls priekšnoteikums tam, lai varētu saņemt juridisko palīdzību, ir pietiekamu līdzekļu trūkums.

Ievērojot dažus nosacījumus, dalībvalstīm ir jānodrošina juridiskajam vai citam padomdevējam piekļuve pieteikuma iesniedzēja lietai, un jādara tā pieejama pārsūdzības iestādēm. Lielākā daļa dalībvalstu juridiskajiem padomniekiem nodrošina minēto piekļuvi, neuzliekot ierobežojumus. Ierobežojumus – lielākoties valsts drošības apsvērumu dēļ – piemēro Grieķijā, Kiprā, Lietuvā, Īrijā, Spānijā, Nīderlandē un Apvienotajā Karalistē. Saskaņā ar pieejamo informāciju dažās dalībvalstīs (Francijā un Itālijā) juridiskajiem padomniekiem nav piekļuves informācijai par situāciju patvēruma meklētāju izcelsmes valstīs, uz kuru balstās atbildīgā iestāde. Pārsūdzības iestādēm kopumā ir piekļuve visai informācijai, kas ir pieteikuma iesniedzēja lieta³⁰. Visās dalībvalstīs, izņemot Franciju, juridiskajam padomniekam ir atļauts piedalīties pirmās instances intervijā.

5.1.6. *Garantijas nepavadītām nepilngadīgām personām (2. panta i) punkts un 17. pants)*

Visas dalībvalstis procedūrā ir paredzējušas nepavadītu nepilngadīgo personu pārstāvību, un dominējoša tendence ir juridiska aizbildņa vai kompetentas iestādes iecelšana, kura rīkojas kā juridisks aizbildnis. Šāda sistēma ir izveidota Austrijā, Beļģijā, Bulgārijā, Kiprā, Spānijā, Čehijā, Vācijā, Grieķijā, Igaunijā, Somijā, Francijā, Ungārijā, Itālijā, Lietuvā, Latvijā, Maltā, Nīderlandē, Polijā, Portugālē, Zviedrijā, Slovākijā un Slovēnijā, tomēr tajā ir ievērojamas atšķirības attiecībā uz institucionālo sistēmu, iesaistītajām iestādēm un aizbildņa lomu un kvalifikāciju. Dažās dalībvalstīs ir izveidota sistēma, kur dažos procedūras posmos izmanto atšķirīgu pārstāvību, tostarp juridiskā padomdevēja pārstāvību (Austrijā un Polijā), NVO

²⁷ Tomēr Somijā, Spānijā, Ungārijā, Lietuvā, Īrijā un Apvienotajā Karalistē šīm tiesībām piemēro līdzekļu pārbaudi.

²⁸ Ņemot vērā NVO pakalpojumus, ko finansē no publiskiem līdzekļiem.

²⁹ Šo nosacījumu nepiemēro Beļģijā, Čehijā un Rumānijā.

³⁰ Lietuvā un Spānijā ir iespējami ierobežojumi, kas saistīti ar valsts drošību.

(Čehijā, Francijā³¹ un Portugālē) vai sociālos pakalpojumus (Spānijā). Īrijā un Apvienotajā Karalistē nepilngadīgās personas pārstāv organizācija, kas ir atbildīga par nepilngadīgā aprūpi un labklājību.

Tikai dažas dalībvalstis piemēro izņēmumus pienākumam iecelt pārstāvi. Grieķija ir noteikusi izņēmumu gadījumos, kad ir paredzams, ka bērns kļūs 18 gadus vecs, pirms tiek pieņemts pirmās instances lēmums, vai arī apprecas vai ir precējies, vai arī ir 16 gadus vecs un ir spējīgs iesniegt savu pieteikumu. Pēdējo izņēmumu piemēro arī Vācijā.

Slovākijā, Luksemburgā, Lietuvā, Austrijā, Itālijā, Kiprā, Bulgārijā, Ungārijā, Vācijā, Čehijā, Beļģijā, Zviedrijā, Maltā, Polijā, Rumānijā, Slovēnijā un Apvienotajā Karalistē ir iespējamās medicīniskās pārbaudes, lai noteiktu nepavadītas nepilngadīgās personas vecumu, un nepilngadīgos mutiski vai rakstiski informē par vecuma novērtēšanas procedūru. Šīs dalībvalstis arī pieprasa pašas nepilngadīgās personas vai tās pārstāvja piekrišanu medicīniskās pārbaudes veikšanai. Ja persona atsaka piekrišanu, šādu personu uzskata par pieaugušo (Čehijā, Ungārijā, Nīderlandē, Rumānijā, Polijā un Slovākijā), tiek ietekmēta tās apgalvojumu ticamība (Austrijā un Luksemburgā) vai arī šai personai netiek piemērots princips, saskaņā ar kuru lemj tai par labu pierādījumu trūkuma dēļ (Lietuvā). Pēdējais noteikums ir pretrunā direktīvai.

5.1.7. *Pieteikuma atsaukšana (19. un 20. pants)*

Pieteikuma *skaidras atsaukšanas* gadījumā procedūru parasti pārtrauc, vai nu pieņemot lēmumu (piemēram, Beļģijā, Bulgārijā, Čehijā, Somijā, Vācijā, Ungārijā, Polijā un Slovēnijā), vai arī izdarot ierakstu pieteikuma iesniedzēja lietā (piemēram, Spānijā, Francijā, Nīderlandē un Apvienotajā Karalistē). Kiprā, Itālijā³² un Apvienotajā Karalistē pieteikums tiek noraidīts, bet Grieķijas un Maltas tiesību aktos ir ievērots direktīvā dotais formulējums, tādējādi ļaujot vai nu pārtraukt izskatīšanu, vai noraidīt pieteikumu.

Lielā dalībvalstu vairākumā izmanto jēdzienu *netieša atsaukšana*. Francijā un Itālijā tas nav formāli transponēts. Papildus direktīvā aprakstītajiem piemēriem situācijas, kas kalpo par pamatu pieņemumam, ka prasība ir atsaukta, ietver mēģinājumu nelikumīgi iecerot citas dalībvalsts teritorijā (Čehija) vai brīvprātīgu atgriešanos savā izcelsmes valstī (Austrija, Beļģija un Bulgārija). Valstu noteikumos parasti paredzēts, ka vispirms var pārtraukt procedūru (piemēram, Austrijā, Bulgārijā, Kiprā, Spānijā, Somijā, Francijā, Čehijā, Ungārijā, Lietuvā, Maltā, Nīderlandē, Polijā, Portugālē un Slovēnijā) un/vai noraidīt pieteikumu (piemēram, Austrijā, Beļģijā, Bulgārijā, Kiprā, Čehijā, Igaunijā, Grieķijā, Maltā, Rumānijā un Apvienotajā Karalistē).

5.2. **Pirmās instances procedūras**

5.2.1. *Izvērtēšanas procedūra un nepamatoti pieteikumi (23. un 28. pants)*

Direktīvā ietverta prasība dalībvalstīm pabeigt procedūru, cik vien ātri iespējams. Dalībvalstu pieeja ir atšķirīga. Kipras, Igaunijas, Francijas, Somijas, Vācijas, Grieķijas, Īrijas, Luksemburgas, Maltas, Slovēnijas, Zviedrijas un Apvienotās Karalistes valsts noteikumos vai nu ir ievērots direktīvā dotais formulējums (piemēram, Grieķijā, Igaunijā, Kiprā un Apvienotajā Karalistē), vai arī paredzēts pienācīgas pārbaudes princips un tiesības saņemt

³¹ Ņemot vērā *ad hoc* administratoru sistēmu.

³² Itālijā šo noteikumu piemēro, ja intervija jau ir notikusi.

informāciju par administratīvo procedūru norises gaitu (Somijā un Zviedrijā). Turklāt dažas atbildīgās iestādes (piemēram, Vācijā, Zviedrijā un Apvienotajā Karalistē) nosaka mērķus lietu izskatīšanas pabeigšanai. Citās dalībvalstīs tiesību aktos ir noteikti termiņi lēmuma pieņemšanai. Tie ir 1 mēnesis (Rumānijā), 2,5 mēneši (Ungārijā), 2,6 mēneši (Portugālē), 3 mēneši (Bulgārijā, Čehijā, Lietuvā, Latvijā un Slovākijā) un 6 mēneši (Austrijā, Spānijā, Nīderlandē³³ un Polijā). Termiņu var pagarināt par 1 mēnesi (Ungārijā un Rumānijā), 3 mēnešiem (Bulgārijā un Lietuvā) vai 9 mēnešiem (Latvijā). Portugālē to var pagarināt līdz pat 6 mēnešiem. Austrijā, Čehijā un Polijā pagarinājums ir atkarīgs no termiņa. Itālijā dažādiem procedūras posmiem ir noteikts konkrēts ilgums.

Dalībvalstu ziņā ir noteikt par *prioritāti* vai *paātrināt* jebkuru izvērtēšanu, turklāt procedūru var paātrināt 16 īpašu iemeslu dēļ. Gadījumus, uz kuriem attiecas jebkurš no šiem apstākļiem, var arī ņemt vērā, noraidot pieteikumu kā acīmredzami nepamatotu³⁴. Līdz ar to attiecīgie valstu noteikumi ir ļoti atšķirīgi.

Austrijā, Beļģijā, Čehijā, Somijā, Igaunijā, Grieķijā, Francijā, Lietuvā, Latvijā, Luksemburgā, Maltā, Polijā, Rumānijā, Slovākijā, Slovēnijā un Apvienotajā Karalistē izvērtēšanu var paātrināt, ja ir spēkā kāds no īpašajiem iemesliem. Valstu tiesību aktos noteiktais iemeslu skaits ievērojami atšķiras³⁵, un dažos tie neatbilst direktīvā dotajam formulējumam. Francijā, Slovēnijā un Apvienotajā Karalistē tiek pārbaudīts katrs pieteikums, lai noteiktu piemērojamo procedūru, bet citās dalībvalstīs tas ir atbildīgās iestādes ziņā. Bulgārijā, Portugālē un Spānijā³⁶ visus pieteikumus vispirms izvērtē iepriekšējā procedūrā, kuras rezultātā attiecīgajai personai piemēro parasto procedūru vai arī noraida pieteikumu kā nepieņemamu vai, pamatojoties uz iemesliem, kas minēti PPD 23. panta 4. punktā. Nīderlandē visus pieteikumus izvērtē procedūrā, kuras rezultātā var noraidīt pieteikumu, piešķirt aizsardzību vai nodot lietu izskatīšanai paplašinātā procedūrā. Zviedrijā paātrināti izskata acīmredzami nepamatotus pieteikumus, bet Īrijā dažus pieteikumus var izskatīt prioritārā kārtā. Ungārijā un Vācijā paātrinātas procedūras nav paredzētas.

Dažādie termiņi, ko piemēro paātrinātās procedūras pabeigšanai ir 48 stundas (Lietuvā), 3 dienas (Bulgārijā, Maltā, Rumānijā un Apvienotajā Karalistē³⁷), 4 dienas (Spānijā³⁸ un Francijā³⁹), 10 darbadienas (Latvijā), 15 dienas (Beļģijā⁴⁰ un Francijā), 1 mēnesis (Grieķijā, Čehijā un Polijā), 2 mēneši (Slovākijā, Luksemburgā un Beļģijā), 3 mēneši (Austrijā un Spānijā). Igaunijā, Īrijā⁴¹, Zviedrijā un Slovēnijā oficiāls termiņš nav noteikts, bet Somijā, Polijā un Itālijā tas ir noteikts dažu procedūras posmu pabeigšanai⁴². Paātrināto procedūru var veikt, nepiedāvājot attiecīgajai personai personiskas intervijas iespēju (Kiprā, Igaunijā, Grieķijā, Francijā, Maltā, Polijā, Portugālē, Slovēnijā un Apvienotajā Karalistē), nosakot īsāku termiņu pārsūdzības iesniegšanai (Bulgārijā, Čehijā, Īrijā, Itālijā, Nīderlandē, Polijā,

³³ Ņemot vērā paplašināto procedūru.

³⁴ PPD 28. panta 2. punkts.

³⁵ Lietuvā ir 5 iemesli, Somijā 8, Čehijā 9, Rumānijā 10, Maltā 11, Grieķijā 14 un Slovēnijā 16.

³⁶ Pēc jaunā patvēruma likuma pieņemšanas Spānijā uz robežām un valsts teritorijā piemēro divas dažādas paātrinātās procedūras. Robežprocedūra ir līdzīga Bulgārijas modelim, bet iekšējā procedūra ir saistīta ar īpašiem iemesliem.

³⁷ Tas attiecas uz aizkavēto paātrināto procedūru, un dati attiecas uz darbadienām. Tādu aizkavēto pārsūdzību procedūras gadījumā, kurām nav atliekošas ietekmes, termiņš ir 6 vai 10 dienas.

³⁸ Tas attiecas uz aizturētām personām, un tiek ņemtas vērā darbadienas. To var pagarināt līdz 8 dienām.

³⁹ Tas attiecas uz pieteikuma iesniedzējiem, kuri ir aizturēti.

⁴⁰ Tas attiecas uz pieteikuma iesniedzējiem, kuri ir aizturēti.

⁴¹ Īrijā prioritārā procedūra praksē ilgst 17 līdz 20 darbadienas.

⁴² Somijā un Portugālē vidējais termiņš praksē attiecīgi ir 67 un 30 dienas.

Slovēnijā, Slovākijā, Rumānijā un Apvienotajā Karalistē), vai liedzot pārsūdzībām automātisku atliekošu ietekmi (Austrijā, Čehijā, Spānijā, Nīderlandē, Somijā, Francijā, Itālijā, Zviedrijā, Slovākijā un Apvienotajā Karalistē).

Dalībvalstīm ir atļauts noraidīt pieprasījumu kā nepamatotu vai acīmredzami nepamatotu vienīgi tad, ja attiecīgā persona nevar pretendēt uz starptautisku aizsardzību. Tomēr Čehijā, Somijā, Grieķijā, Itālijā, Latvijā, Lietuvā, Maltā, Polijā, Portugālē, Slovākijā un Slovēnijā pieprasījumus var noraidīt ka nepamatotus vai acīmredzami nepamatotus, ja atbildīgā iestāde konstatē, ka pastāv kāds no apstākļiem, uz kuriem attiecas PPD 23. panta 4. punkts, bet Bulgārijā, Čehijā, Somijā, Francijā, Vācijā, Ungārijā, Lietuvā, Maltā un Slovēnijā atbilstošie valsts noteikumi sliecas novirzīties no direktīvā dotā formulējuma.

5.2.2. *Nepieņemami pieteikumi (25. panta 2. punkts)*

Bulgārija, Čehija, Kipra, Somija, Ungārija, Slovākija, Grieķija, Spānija, Itālija, Latvija, Malta, Polija, Portugāle, Slovēnija un Apvienotā Karaliste ir transponējušas iespēju atturēties no pieteikuma izskatīšanas, ja cita dalībvalsts ir piešķirusi bēgļa statusu. Bulgārijā, Čehijā, Kiprā, Ungārijā, Igaunijā, Grieķijā, Spānijā, Somijā, Vācijā, Īrijā, Itālijā, Luksemburgā, Latvijā, Maltā, Nīderlandē, Portugālē, Rumānijā, Slovēnijā, Zviedrijā, Slovākijā un Apvienotajā Karalistē prasību var uzskatīt par nepieņemamu, ja attiecīgā persona ir no "pirmās patvēruma valsts". Austrijā, Bulgārijā⁴³, Rumānijā, Slovākijā, Kiprā, Igaunijā, Grieķijā, Spānijā, Somijā, Lietuvā, Latvijā, Maltā, Nīderlandē, Portugālē, Luksemburgā, Slovēnijā un Apvienotajā Karalistē posmā, kad tiek pārbaudīta personu pieņemamība, piemēro drošas trešās valsts jēdzienu. Bulgārijā, Nīderlandē, Kiprā, Maltā, Slovēnijā un Portugālē pieteikumu var uzskatīt par nepieņemamu, ja attiecīgajai personai ir piešķirts vai tā ir pieprasījusi statusu, saskaņā ar kuru tiek piedāvātas tiesības, kas pielīdzināmas bēgļa statusam. Identiskus turpmākus pieteikumus uzskata par nepieņemamiem Austrijā, Čehijā, Kiprā, Ungārijā, Grieķijā, Spānijā, Itālijā, Nīderlandē, Rumānijā, Latvijā, Lietuvā, Polijā, Maltā, Slovēnijā un Apvienotajā Karalistē, bet Kiprā, Grieķijā, Polijā, Maltā un Portugālē šo jēdzienu piemēro apgādājamu pieaugušo pieteikumiem, uz kuriem iepriekš attiecās viņu vārdā iesniegti pieteikumi, un ja nav jaunu faktu, kas raksturo viņu situāciju.

Beļģija un Francija nav transponējušas 25. panta 2. punktu, savukārt vairākām dalībvalstīm, kuras izmanto šo pantu, nav īpašas pieņemamības pārbaudes procedūras (piemēram, Igaunijai, Somijai, Īrijai, Itālijai un Nīderlandei), bet citas (piemēram, Austrija, Bulgārija, Spānija un Portugāle) ir paredzējušas iepriekšēju procedūru, kurā izvērtē gan pieņemamību, gan pamatojuma kritērijus. Vairākos gadījumos valstu tiesību aktos ir paredzēts nepieņemamības pamatojums, kas neatbilst 25. panta 2. punktam⁴⁴.

5.2.3. *Pirmās patvēruma valsts koncepcija (26. pants)*

Dalībvalstis var uzskatīt trešo valsti par pieteikuma iesniedzēja pirmo patvēruma valsti vienīgi tad, ja pieteikuma iesniedzējs tajā ir ticis atzīts par bēgli un joprojām var gūt labumu no šādas aizsardzības; vai viņš bauda citādu pietiekamu aizsardzību šajā valstī un ar noteikumu, ka šo personu uzņems atpakaļ minētajā valstī. Austrija, Beļģija, Francija, Lietuva un Polija šo fakultatīvo jēdzienu nav transponējušas. Bulgārijā, Kiprā, Čehijā, Igaunijā, Spānijā, Vācijā,

⁴³ Bulgārijā šo pamatojumu var piemērot paātrinātajā procedūrā, kā aprakstīts 5.2.1. iedaļā.

⁴⁴ Tas ietver iespēju neizvērtēt pieteikumu pēc būtības, pamatojoties uz drošas izcelsmes valsts jēdzienu (Malta), likumīgas ieinteresētības trūkumu (Bulgārija), jauna pieteikuma iesniegšanu ar citiem personas datiem (Spānija), vai gadījumā, ja personai ir uzturēšanās atļauja (Igaunija).

Grieķijā, Ungārijā, Īrijā, Itālijā, Latvijā, Luksemburgā, Portugālē, Rumānijā, Slovākijā, Slovēnijā un Apvienotajā Karalistē šo noteikumu var piemērot atzītiem bēgļiem, bet Kipra, Vācija, Igaunija, Grieķija, Spānija, Somija, Latvija, Luksemburga, Malta, Nīderlande, Portugāle, Slovēnija, Zviedrija un Apvienotā Karaliste ir paredzējušas iespēju piemērot šo jēdzienu personām, kuras bauda citādu pietiekamu aizsardzību. Pietiekamas aizsardzības jēdziens tiek interpretēts dažādi, tostarp kā "*cita veida starptautiska aizsardzība*" (Igaunijā), "*faktiska aizsardzība saskaņā ar Ženēvas konvencijas noteikumiem*" (Portugālē) un "*tiesības uzturēties vai iegūt faktisku starptautisko aizsardzību*" (Spānijā). Vācija piemēro drošības prezumpciju, ja persona vairāk nekā 3 mēnešus ir dzīvojusi citā trešā valstī, kurā tai nedraud politiska vajāšana, bet Nīderlande izmanto *iepriekšējās uzturēšanās valsts*⁴⁵ koncepciju. Slovākija un Grieķija ir ievērojušas direktīvā doto formulējumu burtiski, tādējādi atsaucoties uz *pietiekamu aizsardzību*. Igaunijā, Vācijā, Zviedrijā un Somijā no transponēšanas noteikumiem ir izlaista prasība, ka šo jēdzienu piemēro vienīgi tad, ja persona tiks uzņemta atpakaļ trešā valstī.

5.2.4. Drošas trešās valsts koncepcija (27. pants)

Drošas trešās valsts koncepciju piemēro tad, ja persona varētu būt pieprasījusi aizsardzību trešā valstī, kura ir droša un spēj piedāvāt aizsardzību saskaņā ar 1951. gada konvenciju un ar kuru šai personai ir saistība. Beļģija, Vācija, Francija, Itālija, Polija un Zviedrija nav transponējušas šo jēdzienu, bet citas dalībvalstis to reti piemēro praksē⁴⁶. Attiecībā uz būtiskiem kritērijiem šīs koncepcijas piemērošanai kādai trešai valstij valstu noteikumos parasti tiek ievērots vai pamatā atspoguļots direktīvā dotais formulējums. Tiek ziņots par vairākām problēmām. Čehijā un Apvienotajā Karalistē piemērojamajos tiesību aktos nav paredzēts, ka trešai valstij ir jāievēro nerepatriēšanas⁴⁷ princips, bet Rumānijā un Apvienotajā Karalistē valsts kritērijos nav minēta iespēja pieprasīt bēgļa statusu un saņemt aizsardzību. Somijā, Īrijā un Lietuvā uzsvars tiek likts uz trešās valsts dalību līgumos par bēgļu tiesībām un cilvēktiesībām un šo tiesību ievērošanu, nevis uz attieksmi pret personu saskaņā ar konkrētajiem direktīvā noteiktajiem kritērijiem.

Drošas trešās valsts koncepciju piemēro vienīgi tad, ja tiek konstatēta personas saistība ar trešo valsti, uz kā pamata šai personai būtu ieteicams doties uz konkrēto valsti. Valstu pasākumos šajā sakarā trūkst sīki izstrādātu noteikumu, un tajos vienkārši ir dota atsauce uz personu, kura tajā "ir bijusi" (Slovēnija), "ir devusies caur to tranzītā, un tai ir bijusi iespēja sazināties ar iestādēm pie robežas vai valsts teritorijā" (Rumānija un Apvienotā Karaliste), "ir palikusi valstī vai devusies caur to tranzītā, un starp attiecīgo personu un trešo valsti pastāv saistība, kuras dēļ šī persona varētu vērsties pie minētās valsts" (Portugāle), "ir bijusi" (Čehija) vai "ir uzturējusies" (Bulgārija, Grieķija⁴⁸ un Malta⁴⁹) trešā valstī. Austrijā, Somijā⁵⁰, Lietuvā un Slovākijā attiecīgie noteikumi nav paredzēti. Igaunijas, Spānijas, Luksemburgas un Kipras valsts noteikumos ir prasība, ka saistība ir jākonstatē iestādēm, bet piemērojamie kritēriji nav precizēti. Nīderlandē ir pieņemti attiecīgie noteikumi, un tajos *inter alia* ir

⁴⁵ Tas attiecas uz valsti, kurā persona ir ieguvusi vai varētu iegūt uzturēšanās atļauju, kas piedāvā ilgtermiņa aizsardzību pret atgriešanos.

⁴⁶ Saskaņā ar pieejamo informāciju praksē to piemēro tikai Austrija, Spānija, Ungārija, Portugāle un Apvienotā Karaliste, un tas notiek nelielā skaitā gadījumos.

⁴⁷ Čehijā tas attiecas uz 27. panta 1. punkta b) un c) apakšpunktu. Apvienotajā Karalistē tas attiecas vienīgi uz 27. panta 1. punkta c) apakšpunktu.

⁴⁸ Grieķijas tiesību aktos ir atsauce uz uzturēšanās atļauju.

⁴⁹ Malts valsts noteikumos ir atsauce uz "nozīmīgu laikposmu" un saistību ar attiecīgo valsti.

⁵⁰ Vienīgā prasība ir, ka šī persona "būtu varējusi baudīt aizsardzību" minētajā valstī.

ietverta prasība iestādēm novērtēt uzturēšanās raksturu, ilgumu un apstākļus, kuru dēļ persona ir uzturējusies trešā valstī.

Dalībvalstis var norādīt drošas trešās valstis un/vai piemērot šo jēdzienu katrā gadījumā atsevišķi. Bulgārija, Čehija, Rumānija, Slovākija, Slovēnija un Portugāle ir izvēlējušās pirmo iespēju, bet Austrija, Igaunija, Spānija⁵¹, Somija, Grieķija, Lietuva, Latvija, Malta, Nīderlande un Zviedrija izmanto pieeju, saskaņā ar kuru katru gadījumu izskata atsevišķi. Apvienotajā Karalistē ir paredzēta gan drošas trešās valsts norādīšana, gan drošības apsvēršana katrā gadījumā atsevišķi⁵². Dalībvalstīs ir dažādas pieejas, un kopumā tām trūkst vajadzīgo elementu attiecībā uz konkrētas personas drošības atsevišķu pārbaudi. Vairākās dalībvalstīs (piemēram, Bulgārijā, Čehijā, Igaunijā, Somijā, Nīderlandē, Slovākijā un Slovēnijā) attiecīgajai personai ir tiesības atspēkot drošības prezumpciju jau pirmās instances procedūrā, savukārt citās (piemēram, Kiprā, Rumānijā, Lietuvā, Maltā, Grieķijā⁵³, Spānijā un Apvienotajā Karalistē) šo iespēju var izmantot, īstenojot pārsūdzības tiesības. Lai gan vispārīgā tendence ir, ka persona jebkura iemesla dēļ var apstrīdēt drošības prezumpciju, vairākas dalībvalstis šo iespēju attiecina vienīgi uz pamatojumu, kas minēts Eiropas Cilvēktiesību konvencijas 3. pantā (Malta, Nīderlande un Portugāle), vai Eiropas Cilvēktiesību konvencijā minēto pamatojumu kopumā (Apvienotā Karaliste). Somijas un Grieķijas tiesību aktos pamatojums nav norādīts. Komisija uzskata, ka attiecīgās personas ir jāinformē un ka tām ir jānodrošina faktiskā iespēja apstrīdēt šā jēdziena piemērošanu, pirms tiek pieņemts pirmās instances lēmums⁵⁴.

5.2.5. Drošas izcelsmes valstis (29.–31. pants)

Tiesa atcēla direktīvas noteikumus par procedūrām drošu izcelsmes valstu (*SCO*)⁵⁵ minimālā kopējā saraksta pieņemšanai un grozīšanai. Attiecībā uz valstu norādīšanu Beļģijā, Itālijā, Polijā un Zviedrijā⁵⁶ *SCO* jēdziens nepastāv. Konstatētas lielas atšķirības starp dalībvalstīm, kurās ir izveidotas *SCO* procedūras. Saskaņā ar Kipras, Igaunijas, Ungārijas un Grieķijas tiesību aktiem šo jēdzienu var attiecināt uz daļu no valsts. Vairākas dalībvalstis (Vācija, Somija, Francija, Nīderlande un Apvienotā Karaliste) var izmantot apturēšanas klauzulas, tādējādi valstu norādīšanai piemērojot mazāk stingrus kritērijus, un Apvienotā Karaliste izmanto iespēju norādīt daļu valsts kā drošu vai valsti vai daļu valsts kā drošu specifiskai personu grupai. Lai gan valstu noteikumos kopumā ir paredzēts *SCO* saraksts, faktiski šie saraksti ir pieņemti tikai dažās dalībvalstīs (Austrijā, Vācijā, Francijā, Luksemburgā, Rumānijā, Slovākijā un Apvienotajā Karalistē), un to saturs ievērojami atšķiras⁵⁷. Igaunijā, Čehijā, Somijā, Nīderlandē un Portugālē saraksti nav paredzēti, un šo jēdzienu var piemērot atkarībā no konkrētā gadījuma, bet Bulgārijā, Francijā, Portugālē, Maltā un Rumānijā noteikumi pilnībā un skaidri neatspoguļo direktīvas kritērijus, saskaņā ar kuriem valsts uzskatāma par *SCO*.

Prasība par pieteikumu individuālu izvērtēšanu parasti tiek atzīta kā vispārīgs princips vai konkrēti saistībā ar *SCO* jēdzienu. Lai gan tas pats attiecas uz iespēju atspēkot drošības prezumpciju, saskaņā ar pieejamo informāciju pieteikuma iesniedzēji ne vienmēr tiek

⁵¹ Ņemot vērā praksi.

⁵² Praksē izmanto vienīgi pieeju, saskaņā ar kuru katru gadījumu izskata atsevišķi, jo drošu trešo valstu saraksti nav pieņemti.

⁵³ Ņemot vērā praksi. Tiesību aktos nav paredzēti skaidri noteikumi.

⁵⁴ Tas izriet no tiesību tikt uzklautam principa ievērošanas. Īpaši skatīt Tiesas spriedumu lietā C-349/07.

⁵⁵ Lieta 133/06, 2008. gada 6. maija spriedums.

⁵⁶ Šīs dalībvalstis tomēr ir transponējušas *SCO* jēdzienu, kas saistīts ar kopējo sarakstu.

⁵⁷ Vācija ir norādījusi 2 trešās valstis, Francija 18 un Apvienotā Karaliste – 26.

informēti par iestāžu nodomu piemērot šo jēdzienu⁵⁸, un Igaunijā, Grieķijā un Slovēnijā *SCO* procedūras ietvaros personiskā intervija var nenotikt.

5.2.6. Turpmāku pieteikumu iepriekšējā procedūra (32.-34. pants)

Atbilstoši direktīvai dalībvalstīm ir atļauti turpmāki pieteikumi, kas pakļauti iepriekšējai procedūrai, lai novērtētu, vai tajos ir jauni elementi vai fakti, kas ievērojami palielina iespēju patvēruma meklētājam piešķirt bēgļa statusu. Šī procedūra ir izveidota Beļģijā, Vācijā, Grieķijā, Luksemburgā, Maltā, Nīderlandē, Portugālē, Rumānijā, Zviedrijā un Slovēnijā. Čehijā, Spānijā, Ungārijā un Latvijā līdzīgi kritēriji ir iekļauti pieņemamības pārbaudes procedūrā, bet Francijā — paātrinātajā procedūrā. Ievērojami atšķiras interpretācija direktīvā paredzētajai pārbaudei attiecībā uz to, kas ir jauni elementi. Grieķijas un Luksemburgas tiesību aktos ir ievērots direktīvas burtiskais formulējums, Vācijā piemēro vispārīgo pamatojumu administratīvo aktu pārskatīšanai, Nīderlande pieprasa jaunus apstākļus, kurus nevar *prima facie* izslēgt kā iemeslus iepriekšējā lēmuma pārskatīšanai, Beļģijā tiek pārbaudīts, vai jaunie apstākļi satur būtiskas norādes uz pamatotām bailēm no vajāšanas vai smaga kaitējuma reālu risku, Čehija pieprasa saistību ar aizsardzības piešķiršanas iemesliem, savukārt Slovēnija, Ungārija, Latvija un Slovākija liek uzsvāru uz apstākļu maiņu. Zviedrijā ir vajadzīgi jauni apstākļi, kas ir ilgstošs šķērslis izraidīšanai. Dalībvalstis parasti pieprasa pieteikuma iesniedzējiem informāciju par jauniem elementiem, kuri nebija zināmi vai nevarēja būt zināmi, veicot iepriekšējo izvērtēšanu.

Beļģija, Čehija, Portugāle, Rumānija un Zviedrija piemēro iepriekšējo procedūru vienīgi pieteikumiem, kas iesniegti pēc tam, kad pieņemts lēmums par iepriekšējo pieteikumu, bet Slovēnija to dara arī attiecībā uz pieteikumiem, kas iesniegti pēc tam, kad ir skaidri atsaukts iepriekšējais pieteikums, savukārt Vācija, Spānija, Grieķija, Ungārija, Luksemburga, Malta un Nīderlande iepriekšējās procedūras noteikumus piemēro pieteikumiem, kas iesniegti vai nu pēc tam, kad pieņemts lēmums, vai arī skaidri vai netieši atsaukts iepriekšējais pieteikums. Vienīgi Vācija iepriekšējo procedūru piemēro personām, kuras neierodas uzņemšanas centrā vai kompetentajās iestādēs norādītajā laikā saskaņā ar PPD 33. pantu.

Čehijā, Vācijā, Grieķijā, Luksemburgā, Maltā un Rumānijā saskaņā ar noteikumiem, kas attiecas uz turpmākiem pieteikumiem, personiskā intervija var nenotikt, un Vācijā, Luksemburgā, Nīderlandē, Maltā un Rumānijā attiecīgajām personām ir jānorāda fakti un jāsniedz pierādījumi, kas pamato jaunu procedūru. Vācija, Luksemburga, Portugāle⁵⁹ un Malta pieprasa, lai pieteikuma iesniedzēji jauno informāciju iesniedz norādītā termiņā.

Īrijā nav transponēti direktīvas noteikumi par turpmākiem pieteikumiem, Apvienotajā Karalistē darbojas "jaunu pieteikumu" sistēma, kas atšķiras no direktīvas noteikumiem, bet Slovākijas tiesību aktos ir tikai prasība iestādēm izbeigt procedūru, ja pēc lēmuma pieņemšanas par iepriekšējo pieteikumu lietas fakti nav būtiski mainījušies.

5.2.7. Robežprocedūras (35. pants)

Robežprocedūras ir paredzētas Austrijā, Beļģijā, Čehijā, Igaunijā, Spānijā, Francijā, Vācijā, Grieķijā, Ungārijā, Nīderlandē, Portugālē, Rumānijā, Slovākijā un Slovēnijā, un tās ievērojami atšķiras lēmumu personiskās piemērošanas jomas, pamatojuma un veidu ziņā, kā

⁵⁸ Ņemot vērā ANO Augstā komisāra bēgļu jautājumos apsekojumu par Patvēruma procedūru direktīvas piemērošanu.

⁵⁹ Portugālē termiņa piemērošana ir atstāta atbildīgās iestādes ziņā.

arī procesuālo termiņu un garantiju ziņā. Tās piemēro pieteikuma iesniedzējiem, kuriem nav ieceļošanas dokumentu (Beļģijā, Vācijā, Francijā, Nīderlandē un Portugālē), kuri ir no drošas izcelsmes valsts (Vācijā), iesniedz viltotus dokumentus (Čehijā), rada draudus valsts drošībai vai sabiedriskajai kārtībai (Čehijā) vai kuru identitāte nav noskaidrota (Čehijā). Austrija, Igaunija, Spānija, Grieķija, Ungārija, Portugāle, Rumānija un Slovēnija⁶⁰ robežprocedūru piemēro visiem pieteikuma iesniedzējiem, kuri pieprasa patvērumu vai nu uz robežas vispār, vai konkrētās vietās (piemēram, lidostās).

Iemesli patvēruma pieprasījuma noraidīšanai ietver drošas izcelsmes jēdzienu (Austrijā, Vācijā un Igaunijā), pieņemamības pamatojumu (Igaunijā, Spānijā, Ungārijā, Slovēnijā un Portugālē), nepietiekami pamatotus pieprasījumus (Vācijā, Spānijā, Francijā, Rumānijā, Portugālē un Slovēnijā) un pieprasījumus, kuros sniegta nepareiza informācija par identitāti, valstspiederību vai dokumentu autentiskumu (Austrijā). Grieķijā, Nīderlandē un Čehijā par pieteikumiem lemj uz robežas, balstoties uz vispārēju pamatojumu. Termiņš lēmuma pieņemšanai ir no 2 dienām (Vācijā) līdz 3 dienām (Rumānijā), 4 dienām (Spānijā un Francijā), 7 dienām (Portugālē), 8 dienām (Ungārijā), 15 dienām (Beļģijā), 30 dienām (Grieķijā un Čehijā) un 42 dienām (Nīderlandē). Valstu noteikumi attiecībā uz robežprocedūrām parasti atspoguļo pamatprincipus un garantijas vai — gadījumā, ja robežprocedūras ir balstītas uz apturēšanas klauzulu⁶¹ — minimālās garantijas, kas uzskaitītas 35. panta 3. punktā. Konkrēti, personām, kurām piemēro robežprocedūru, parasti tiek dota personiskas intervijas iespēja. Vienīgi Igaunijā valsts noteikumi pieļauj personiskas intervijas neveikšanu robežprocedūrā.

5.2.8. Bēgļa statusa atņemšana (37. un 38. pants)

Valstu tiesību aktos kopumā ir atspoguļoti direktīvas noteikumi par bēgļa statusa atņemšanu. Vācija izmanto fakultatīvu noteikumu, atbilstoši kuram var pieņemt lēmumu, ka tiesības uz bēgļa statusu tiek zaudētas pēc likuma, ja piemēro statusa zaudēšanas klauzulu. Igaunijā, Grieķijā, Spānijā, Lietuvā, Latvijā, Maltā, Portugālē un Rumānijā 2008. un 2009. gadā ne reizi netika atņemts bēgļa statuss, bet dažas valstis (Īrija, Luksemburga, Ungārija, Polija, Slovēnija, Slovākija un Zviedrija) paziņoja skaitļus, kuri nepārsniedz 25 gadījumus gadā. Šo jēdzienu 2008. un 2009. gadā biežāk piemēroja Austrijā (105 gadījumi), Vācijā (10 755), Francijā (220) un Itālijā (95).

5.3. Apelācijas procedūras

5.3.1. Tiesības uz efektīvu tiesisko aizsardzību (39. pants)

Direktīvā ir ietverta prasība dalībvalstīm nodrošināt tiesības uz efektīvu tiesisko aizsardzību tiesā vai tribunālā, noteikt attiecīgos procesuālos noteikumus un termiņus un paredzēt noteikumus attiecībā uz tiesībām palikt dalībvalstī, gaidot pārsūdzības iznākumu. Lielākajā daļā dalībvalstu kā pirmā posma pārsūdzības iestāde darbojas tiesa. Tā var būt specializēta tiesa (Austrijā, Francijā un Zviedrijā), administratīvā tiesa (Bulgārijā, Igaunijā, Grieķijā, Spānijā, Somijā, Francijā⁶², Vācijā, Latvijā, Lietuvā, Luksemburgā un Slovēnijā) vai vispārējas kompetences tiesa (Čehijā, Itālijā, Ungārijā, Nīderlandē, Rumānijā, Slovākijā un Apvienotajā Karalistē⁶³). Specializētie tribunāli ir izveidoti Beļģijā, Kiprā, Īrijā, Maltā, Polijā

⁶⁰ Slovēnijā robežprocedūru noteikumi praksē netiek piemēroti.

⁶¹ Atbilstoši PPD 35. panta 2. punktam dalībvalstis saskaņā ar normatīvajiem aktiem, kas ir spēkā 2005. gada 1. decembrī, var saglabāt procedūras, kas atkāpjas no pamatprincipiem un garantijām.

⁶² Ņemot vērā lēmumus par ieceļošanas atteikšanu un lēmumus par paātrinātas procedūras piemērošanu.

⁶³ Ņemot vērā lēmumus, kurus var izskatīt vienīgi tiesā.

un Apvienotajā Karalistē. Apvienotajā Karalistē pārsūdzības valsts drošības lietās pieņem izskatīšanai Īpašā imigrācijas pārsūdzības komisija. Grieķija ir vienīgā dalībvalsts, kur Augstākā administratīvā tiesa (Valsts padome) darbojas kā vienīgā pārsūdzības instance pret lēmumiem, ko patvēruma jomā pieņēmusi atbildīgā iestāde.

Ievērojami atšķiras pārsūdzību iesniegšanas termiņi, un daudzas dalībvalstis tos ir saīsinājušas lēmumiem, uz kuriem attiecas PPD 23. panta 4. punkts, 28. panta 2. punkts, 32. un/vai 35. pants, un lēmumiem attiecībā uz pieteikuma iesniedzējiem, kuri ir aizturēti. Vispārējais termiņš ir no 8 dienām (Portugālē) līdz 10 dienām (Igaunijā, Latvijā un Apvienotajā Karalistē), 14 dienām (Austrijā, Bulgārijā, Vācijā, Lietuvā un Polijā), 15 dienām (Čehijā, Ungārijā, Īrijā⁶⁴ un Slovēnijā), 20 dienām (Kiprā), 21 dienai (Zviedrijā), 28 dienām (Nīderlandē⁶⁵), 30 dienām (Beļģijā, Somijā, Francijā, Grieķijā, Itālijā un Slovākijā) un 60 dienām (Grieķijā un Spānijā). Saīsinātie termiņi ir 2 dienas (Francijā, Rumānijā un Apvienotajā Karalistē), 3 dienas (Slovēnijā, Vācijā⁶⁶ un Portugālē), 5 dienas (Polijā un Apvienotajā Karalistē⁶⁷), 7 dienas (Bulgārijā, Čehijā, Vācijā un Nīderlandē⁶⁸), 10 dienas (Kiprā), 15 dienas (Beļģijā un Itālijā) un 20 dienas (Slovākijā). Tādu pašu termiņu piemēro visiem lēmumiem patvēruma jomā Igaunijā, Somijā, Grieķijā, Lietuvā, Latvijā, Polijā un Zviedrijā.

Automātiskas atliekošas ietekmes principu piemēro visām pārsūdzībām, kas iesniegtas pirmā posma pārsūdzības iestādei Bulgārijā, Ungārijā, Īrijā, Lietuvā, Luksemburgā un Portugālē. Citās dalībvalstīs piemērojami izņēmumi ir ļoti atšķirīgi un attiecas uz lēmumiem neturpināt turpmāka pieteikuma izvērtēšanu (Beļģijā, Vācijā, Spānijā, Latvijā, Maltā, Nīderlandē, Slovēnijā, Rumānijā un Apvienotajā Karalistē), atteikumu atsākt pieteikuma izvērtēšanu (Čehijā, Vācijā un Slovēnijā), lēmumiem, kas pieņemti robežprocedūrās (Čehijā un Vācijā), lēmumiem par nepieņemamību (Austrijā, Čehijā, Somijā, Vācijā, Itālijā, Polijā, Slovākijā un Apvienotajā Karalistē), lēmumiem saskaņā ar PPD 23. panta 4. punktu un 28. panta 2. punktu (Austrijā, Kiprā, Čehijā, Somijā, Francijā, Vācijā, Itālijā, Zviedrijā, Slovēnijā, Slovākijā un Apvienotajā Karalistē), lēmumiem saskaņā ar PPD 23. panta 3. punktu (Nīderlandē) un lēmumiem, kuri attiecas uz aizturētiem pieteikuma iesniedzējiem (Itālijā un Nīderlandē). Grieķijā un Spānijā neviena pārsūdzība automātiski neatliek pārvietošanu. Ja pārsūdzībai nav atliekošas ietekmes, parasti ir pieejami starpposma pasākumi. Čehijā, Grieķijā un Slovākijā ar likumu tomēr netiek garantētas tiesības palikt valstī, gaidot starpposma pasākumu procedūras iznākumu. Vairākās citās dalībvalstīs pārvietošanu var piemērot nekavējoties attiecībā uz lēmumiem par turpmākiem pieteikumiem (Somijā un Nīderlandē) vai gadījumā, ja attiecīgā persona apdraud sabiedrisko kārtību vai valsts drošību (Nīderlandē). Apvienotajā Karalistē, kur nepiemēro tiesības uz pārsūdzību, atrodoties valsts teritorijā, lēmumu var apstrīdēt, vienīgi lūdzot atļauju celt likumīguma pārbaudes prasību vai arī pārsūdzot to no ārvalstīm.

Lielākajā daļā dalībvalstu pirmā posma pārsūdzības iestāde pārskata gan faktisko, gan juridisko pamatojumu. Tomēr Grieķijā un Slovēnijā tiesa pārskata vienīgi pirmās instances lēmumu likumību. Apvienotajā Karalistē likumīguma pārbaudē netiek pilnībā pārbaudīta lēmuma pamatotība, bet Nīderlandē saskaņā ar atbildīgās iestādes noteikto kārtību faktiem piemēro vienīgi ierobežotu pārbaudi. Beļģijā⁶⁹, Bulgārijā, Spānijā, Somijā, Francijā, Vācijā⁷⁰,

⁶⁴ Īrijā termiņš ir 15 *darbadienas*.

⁶⁵ Ņemot vērā paplašināto procedūru. Tiesību aktos ir noteikts termiņš 4 nedēļas.

⁶⁶ Ņemot vērā robežprocedūru.

⁶⁷ Ņemot vērā pieteikuma iesniedzējus, kuri ir aizturēti. Paātrinātās procedūras termiņš ir 2 dienas.

⁶⁸ Ņemot vērā pieteikumu iesniegšanas centrā noteikto kārtību.

⁶⁹ Beļģijā jaunu elementu iesniegšanai piemēro dažus nosacījumus.

⁷⁰ Izņemot pieteikumus, kas noraidīti kā acīmredzami nepamatoti.

Itālijā un Apvienotajā Karalistē tiesa vai tribunāls ir pilnvarots veikt lietas *ex nunc* izvērtēšanu, bet citās valstīs ir tendence noteikt ierobežojumus attiecībā uz iespēju ņemt vērā jaunus pierādījumus.

Eiropas Savienības Tiesa ir izskatījusi tikai vienu lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu saistībā ar šo direktīvu⁷¹. Šī situācija var mainīties, jo ir stājies spēkā Lisabonas līgums, saskaņā ar kuru visu instanču valstu tiesas var lūgt Tiesai skaidrojošas pamatnostādnes, tādējādi veicinot direktīvas saskaņotāku piemērošanu.

6. SECINĀJUMS

Novērtējumā apstiprinājās, ka daži direktīvas fakultatīvie noteikumi un izņēmuma nosacījumi ir veicinājuši atšķirīgu noteikumu izplatību visā ES un ka dalībvalstīs ievērojami atšķiras procesuālās garantijas. Jo īpaši tas tā ir attiecībā uz noteikumiem par paātrinātām procedūrām, drošu izcelsmes valsti, drošu trešo valsti, personiskām intervijām, juridisko palīdzību un tiesībām uz efektīvu tiesību aizsardzību. Tādējādi pastāv būtiskas atšķirības. Konstatēti arī vairāki gadījumi, kad direktīva transponēta nepilnīgi un/vai nepareizi, kā arī trūkumi tās īstenošanā. Šo trūkumu kumulatīvās ietekmes dēļ var rasties administratīvas kļūdas procedūrās. Šajā sakarā jāatzīmē, ka apelācijā tiek atcelta ievērojama daļa pirmās instances lēmumu.

Šis ziņojums liecina, ka mērķis radīt vienlīdzīgus noteikumus attiecībā uz taisnīgām un efektīvām patvēruma procedūrām nav sasniegts pilnībā. Komisija turpinās izskatīt un sekot visiem gadījumiem, kuros tika konstatētas transponēšanas un/vai īstenošanas problēmas, lai panāktu direktīvas pareizu un saskaņotu piemērošanu un nodrošinātu, ka tiek pilnībā ievērots neregulācijas princips un citas tiesības, kas iekļautas ES Pamattiesību hartā. Procesuālās atšķirības, ko izraisījuši bieži vien neskaidri un neviennozīmīgi standarti, var novērst vienīgi ar tiesību akta grozījumu. Tādējādi, pamatojoties uz direktīvas īstenošanas rūpīgu analīzi, Komisija 2009. gada 21. oktobrī pieņēma priekšlikumu pārstrādāt šo direktīvu, lai novērstu konstatētos trūkumus.

⁷¹ Lieta C – 69/10. Luksemburgas Administratīvais tribunāls uzdeva jautājumu pēc būtības, vai šajā direktīvā ir prasība nodrošināt tiesisko aizsardzību pret lēmumu izskatīt pieteikuma pamatotību paātrinātā procedūrā.